

Danske domme i straffesager 1963-64

Ved højesteretsdommer TH. GJERULFF

Straf og sikkerhedsforanstaltninger.

En 44-årig mand havde gjort sig skyldig i røveri af særlig farlig karakter, idet han en nat indbrudsvis havde skaffet sig adgang til en villa, hvor han udøvede vold mod en 74-årig mand, der derved blev udsat for livsfare, og fra hvem tiltalte tilegnede sig ca. 10.000 kr. Tiltalte havde endvidere gjort sig skyldig i en række natlige tyverier af fjerkræ og grise, tyverier af metal m. v. og ulovlig jagt. Tiltalte var indtil 1952 straffet 6 gange, navnlig for tyveri. I 1955 var han idømt fængsel i 5 år for røveri af ca. 4000 kr. fra en købmand, som han slog ned i dennes soveværelse, og for tyveri, i 1959 fængsel i 8 måneder for ulovlig jagt og vold mod en skytte, der ville pågribe ham, i 1962 bøde for ulovlig jagt. Han påstodes nu dømt til anbringelse i sikkerhedsforvaring. Ifølge Retslægerådets erklæring var han ikke sindssyg eller åndssvag, men noget svagt begavet og måtte anses som sinke. Han betegnedes som en holdningsløs psykopat og var nu ret afstumpet, primitiv med asociale tilbøjeligheder. Rådet kunne ikke anse ham for egnet til påvirkning gennem straf. Ved Østre Landsrets nævningedom henførtes han under strfl. § 17. Han fandtes imidlertid ikke uegnet til påvirkning gennem straf og dømtes til at tages i sikkerhedsforvaring. Ved H. D. 1. februar 1963 (*U. 1963 p. 273*) bestemtes det derimod, at tiltalte burde anbringes i en forvaringsanstalt for psykopater. Herfor stemte tre dommere, der ikke fandt ham egnet til påvirkning gennem straf, medens to dommere ville stadfæste landsrettens dom. — Der kan henvises til højesteretsdomme i *U. 1948 p. 998*, *1949 p. 773*, *1953 p. 517*, *1956 p. 1007*, *1957 p. 500* og *1962 p. 881*.

En i 1937 født grønlænder var flere gange dømt efter den grønlandske kriminallov, senest var han i 1958 ved Grønlands Landsrets dom dømt til ophold på psykopatforvaringsanstalt i Danmark. Siden 1960 havde han flere gange været udskrevet på prøve, men var atter blevet genindsat, bl. a. fordi alkoholmisbrug medførte store sociale vanskeligheder og gentagne overtrædelser af politivedtægten. Senest var han udskrevet på prøve den 5. maj 1962. Den 21. juli s. å. gjorde han sig i spirituspåvirket tilstand skyldig i overfald af særlig farlig karakter med skade på legeme til følge, jfr. strfl.s § 244, stk. 4, jfr. stk. 2 og 3, overfor en person, med hvem han havde været i selskab, ligesom han øvede vold over for to politibetjente, der havde anholdt ham, jfr. strfl. § 119. I Retslægerådets erklæring betegnes han som affektlabil, selvhævdende og impulsiv, træk, der ikke mindst under spirituspå-

virkehed gør sig gældende, og rådet fandt ham uegnet til påvirkning gennem straf. Underretten idømte ham en straf af fængsel i 6 måneder. Landsretten henførte ham under strfl.s § 17, men i betragtning af hans personlige forhold, herunder at han forud for sagen ikke siden november 1957 havde gjort sig skyldig i kriminelle forhold af nogen betydning, tiltrådte landsretten, at det måtte anses for betænkeligt at anse ham for upåvirkelig af straf. Straffen fastsattes til fængsel i 1 år, der ville være at udstå i sær-fængsel. Ved H. D. 26. april 1963 (*U. 1963 p. 517*) fandtes han ikke egnet til påvirkning gennem straf og dømtes til anbringelse i en forvaringsanstalt for psykopater.

Ved H. D. 21. august 1963 (*U. 1963 p. 790*) blev en 52-årig mand, der var fundet skyldig i gentagne gange i tiden fra foråret 1953 til efteråret 1956 at have haft samleje og fra februar 1954 til efteråret 1956 anden kønslig omgængelse med sin i februar 1942 fødte datter og fra november 1958 til sommeren 1961 at have haft anden kønslig omgængelse med en i juni 1950 født pige, dømt til anbringelse i en forvaringsanstalt for psykopater. Tiltalte var i 1926 fritaget for tiltale for forbrydelse mod sædeligheden og var i 1937 anset med bøde efter strfl. § 232 og i 1940 med fængsel i 5 måneder efter strfl.s § 224, jfr. § 222, stk. 2. Retslægerådet udtalte, at han ikke er sindssyg eller åndssvag, men normalt begavet. Af karakter er han derimod ret afvigende, idet han er følelsesmæssigt afstumpet, stædig, pedantisk og fanatisk i tankegang og adfærd. Seksuelt betegnes han som abnorm, idet han er hyperseksuel med tendens til uterlighedshandlinger over for småpiger. Han skønnedes ikke egnet til påvirkning gennem straf, og rådet anbefalede anbringelse i forvaringsanstalt.

En i 1926 født mand var fundet skyldig efter strfl.s § 245, stk. 1, jfr. stk. 2, idet han en nat med en hammer havde tildelt en sovende kvinde et slag i venstre issebensregion, hvorved der fremkom et gabende kvæstningssår, der måtte syes sammen. Han var endvidere fundet skyldig efter strfl. § 266 ved umiddelbart efter at have truet kvinden med en brødkniv og ved to gange at have truet kvindens 15-årige datter, den ene gang med en brødkniv, da hun nægtede ham samleje, den anden gang — umiddelbart før overfaldet — med en udtalelse om, at hun ville være død inden 14 dage, hvis hun ikke ville være hans pige. Tiltalte var tidligere straffet adskillige gange for berigelsesforbrydelser og endvidere for overtrædelse af strfl.s § 222, stk. 1, § 232 og § 216. Retslægerådet fandt ham noget småt begavet og karakterologisk ret afvigende, primitiv, umoden og holdningsløs, med ringe evne til adækvat følelsesmæssig afreageren og tilbøjelighed til impulsiv uoverlagt handlemåde. Rådet anså ham ikke længere for egnet til påvirkning gennem straf og anbefalede anbringelse i forvaringsanstalt. På spørgsmål fra tiltaltes forsvarer ved Højesteret

havde rådet udtalt, at det i erklæringer under tidligere sager i 1957 og 1958 havde ytret tvivl med hensyn til tiltaltes strafegnethed. Siden havde forskellige forhold sandsynliggjort, at han ikke kunne anses for strafegnet; derunder især det forhold, at han ikke havde ladet sig korrigere af straf — en kendsgerning, der efter rådets skøn måtte henføres til hans sjælelige egenart. Det forhold, at han under sidste strafafsoning i Statsfængsel viste tilfredsstillende adfærd, var forekommet rådet mindre tungtvejende. Under tidligere ophold i Statsfængsel havde han i og for sig heller ikke frembudt særlige adfærdsforstyrrelser. At han havde vist relativ god evne til at tilpasse sig under strafafsoning, sagde ikke uden videre, at han korrigeres deraf, men gav efter rådets skøn visse muligheder for, at han kunne have gavn af forvaringsanstaltens resocialiserende behandling. Ved. H. D. 7. januar 1964 (*U. 1964 p. 107*) blev tiltalte, ligesom ved landsrettens dom, dømt til anbringelse i en forvaringsanstalt for psykopater.

En 17½ år gammel elev på en kostskole forlod efter en episode ved morgenmåltidet skolen og satte sig i besiddelse af en cykel, hvorpå han kørte til København. Her skaffede han sig ved midnats tid adgang til en stuelejlighed for at stjæle, idet han slog en rude itu og afhaspede et vindue. Da han blev overrasket af lejlighedens indehaver, en 88-årig dame, dræbte han hende med en dolk. Efter at være blevet anholdt, blev han indlagt til observation på Statshospitalet i Nykøbing Sj. Her tilegnede han sig en skomagerkniv, hvorefter han flygtede på en knallert. Da en politibetjent henvendte sig til ham på vejen, stak han betjenten med kniven og sårede ham overfladisk. Som 15-årig havde tiltalte sammen med en anden aftvunget to drenge 1 kr. ved at true dem med en springkniv og havde på lignende måde forsøgt røveri overfor en mand. Tiltalen angik også disse og nogle andre forhold. Efter Retslægerådets erklæring var tiltalte ikke sindssyg og heller ikke åndssvag, men tværtimod velbegavet. Karakterologisk frembød han visse afvigelser, idet han var selvhævdende, fantasifuld og følelsesafstumpet. Disse afvigelser kunne være konstitutionelt betingede, men kunne også udspringe af uheldige hjemlige forhold, hvorunder han var opvokset, ligesom også en række hovedtraumer, der måtte antages at have medført et røntgenologisk påviseligt, moderat svind af hjernen, kunne have været en medvirkende årsag. Han var dernæst umoden og endnu noget pubertetspræget. Han havde på tidspunktet for drabet været påvirket af spiritus i lettere grad, men der forelå ikke tegn på abnorm alkoholreaktion. Retslægerådet fandt tiltaltes sjælelige afvigelser så fremtrædende, at hans strafegnethed måtte anses for meget tvivlsom, og da han havde behov for fortsat psykiatrisk observation og behandling, vejledning og støtte, fandt rådet anbringelse i forvaringsanstalt formålstjenlig. Nævningeretten afgjorde sagen i overensstemmel-

se hermed, og denne dom stadfæstedes ved H. D. 31. januar 1964 (*U. 1964 p. 152*).

I N.T.f.K. 1961 p. 156—57 er refereret to højesteretskendelser (*U. 1959, 637* og *1960, 513*), hvorved der gaves afslag på begæring om prøveudskrivning af personer, der for sædelighedsforbrydelser var dømt til anbringelse i forvaringsanstalt for psykopater, og som havde nægtet at lade sig kastrere. Ved H.K. 30. august 1963 (*U. 1963 p. 805*) er der truffet afgørelse i en noget lignende sag. Det drejede sig om en i 1921 født mand, der i 1952 var anset med fængsel i 8 måneder efter strfl. § 222, og som i 1955 var dømt til anbringelse i en åndssvageanstalt for overtrædelse af strfl. § 225, stk. 1, jfr. § 222, stk. 2 (samlejelignende forhold til fire 8—10-årige drenge). En begæring om prøveudskrivning var i 1960 afslået af landsretten, der også havde afslået den nu fremsatte begæring. I en til brug for Højesteret afgivet erklæring udtalte Retslægerådet, at der, uanset at forvarede under et langvarigt ophold i åndssvageinstitution ikke havde vist uheldig seksuel aktivitet, dog fremdeles bestod risiko for, at han under friere forhold kunne bukke under for fristelsen til påny at indlade sig i strafbare seksuelle handlinger, idet der ikke var grundlag for at antage, at der var indtrådt nogen væsentlig ændring i hans seksuelle indstilling. Rådet mente fortsat, at forvarede kun gennem en kastration ville kunne blive befriet for sine abnorme seksuelle tilskyndelser, og at foretagelsen af dette indgreb derfor med størst sikkerhed ville kunne forebygge recidiv til seksuelle lovovertrædelser. Forvarede havde imidlertid modsat sig dette indgreb. Rådet ville dog ikke udtale sig afgørende imod, at foranstaltningen ændredes til forbliven under åndssvageforsorg. Højesteret fandt det efter det foreliggende forsvarligt, at forvarede nu blev udskrevet fra åndssvageanstalten, men således at han forblev under åndssvageforsorg, på betingelse af, at han på familieplejebasis blev anbragt i en egnet plads, og at han holdtes under nøje tilsyn af åndssvageforsorgen.

Ungdomsfængsel.

En i juni 1944 født ung mand, der var ustraffet, havde fra juni-juli til midten af december 1962 gjort sig skyldig i en række tyverier fra parkerede motorkøretøjer, automater og pølsevogne, nogle indbrud, brugstyverier af knallerter og scootere og overtrædelser af færdselsloven. Han havde som oftest været sammen med andre unge. Ved underrettsdommen blev han overensstemmende med anklagemyndighedens påstand idømt ungdomsfængsel. Ved landsretten blev der derimod anvendt betinget dom med udsættelse af straffastsættelse; tre af de voterende stemte dog for at stadfæste underrettsdommen. Efter afsigelsen af landsrettens dom blev tiltalte samme dag, den 8. august 1963, løsladt. Han tog op-

hold hos en faster, der var gift med en overlærer. Det var for Højesteret oplyst, at han nu levede under gode forhold og havde godt arbejde. Forsorgsselskabet erklærede, at hans tidligere negative indstilling efter løsladelsen var vendt til det modsatte; der var beskikket en tilsynsførende, som havde opnået god kontakt med ham. Ved H. D. 7. oktober 1963 (*U. 1963 p. 949*) stadfæstedes underrettsdommen med tre stemmer mod to, idet flertallet under hensyn til forbrydelsernes omfang og karakter og efter det om tiltaltes personlige forhold oplyste fandt det formålstjenligt, at han idømtes ungdomsfængsel. Mindretallet var enig i, at idømmelse af ungdomsfængsel såvel under hensyn til de begåede forbrydelser som til det om tiltaltes personlige forhold under sagens hidtidige behandling oplyste var en rimelig og passende reaktion. Efter at han var blevet løsladt og anbragt i et velordnet milieu, anså mindretallet det imidlertid betænkeligt at afbryde den påbegyndte udvikling og fandt, at det burde forsøges, om den betingede dom i forbindelse med varetægtsfængslet ville være tilstrækkeligt til at afholde ham fra nye lovovertrædelser. De stemte derfor for at stadfæste landsrettens dom.

Ungdomsfængsel er endvidere anvendt ved H. D. 22. maj 1964 (*U. 1964 p. 516*) overfor en 19-årig mand, der havde været fritaget for tiltale for tyveri m. v. bl. a. mod forbliven under børne- og ungdomsforsorg, og som i oktober 1963 for tyveri, rømning m. v. var anset med fængsel i 4 måneder, således at fuldbyrdelsen af de 2 måneder var udsat under tilsyn af Dansk Forsorgsselskab, der ved udløbet af den ubetingede del af straffen havde anbragt ham på Assersbølgaard. Herfra bortgik han samme aften og gjorde sig nogle dage senere skyldig i et indbrud, hvor han stjal ca. 220 kr. i kontanter og checks til pålydende ca. 2000 kr. Medens Højesterets flertal (4 dommere) fastsatte fællesstraffen til ungdomsfængsel, stemte én dommer for bl. a. under hensyn til det udståede langvarige varetægtsfængsel at anse tiltalte med fængsel i 6 måneder.

Om anvendelse af ungdomsfængsel se N.T.f.K. 1963 p. 124.

Arbejdshus.

I N.T.f.K. 1963 p. 122—23 er refereret tre domme, hvorved arbejdshus er idømt alene med hjemmel i strfl. § 62 nr. 4. I tilslutning hertil kan nævnes H. D. 27. august 1964 (*U. 1964 p. 711*). Tiltalte, der nu var 33 år, havde tidligere været idømt 4 fængselsstraffe på indtil 1 år for tyveri m. m., og han havde siden 1959 fået 12 bøder for beruselse, heraf 2 siden løsladelsen fra den seneste fængselsstraf i august 1963. Den 28. november 1963 havde han i stærkt beruset tilstand stjålet to vindjakker til en værdi af 100 kr., der var anbragt som skiltevarer ved indgangen til en forretning. Herfor dømtes tiltalte i medfør af strfl. § 62 nr. 1 og 4 til

indsættelse i arbejds hus. En af de fem dommere ville dog overensstemmende med forsvarrets principale påstand for Højesteret anvende betinget dom, således at straffastsættelsen udsattes på betingelse af, at tiltalte i 5 år underkastede sig alkoholistbehandling under tilsyn af Dansk Forsorgsselskab. Der lagdes herved foruden til det om tiltaltes person oplyste og til den relativt ringe grovhed af tiltaltes forbrydelser bl. a. vægt på, at han allerede i 9 måneder havde været underkastet frihedsberøvelse og dermed afholdenhed.

Betinget dom.

Ved strfl. § 58, stk. 1, således som den er affattet ved lov nr. 163 af 31. maj 1961, er der åbnet mulighed for at anvende en kombination af betinget og ubetinget straf. Bestemmelsen lyder: „Skønnes anvendelse af ubetinget frihedsstraf påkrævet, men taler oplysningerne om tiltaltes personlige forhold for anvendelse af betinget dom, kan retten bestemme, at fuldbyrdelsen af en del af den straf, der fastsættes, udsættes i overensstemmelse med reglerne i § 56. Den ubetingede straf kan ikke overstige 3 måneder.“ Ifølge motiverne, jfr. Folketingstid. 1960/61, tillæg A, sp. 571, er baggrunden for bestemmelsen i de tilfælde, hvor tiltalen omfatter et enkelt forhold eller flere ligeartede forhold, at domstolene af generalpræventive grunde ofte finder det påkrævet at anvende ubetinget frihedsstraf, uanset at de foreliggende oplysninger om tiltaltes personlige forhold viser, at der foreligger behov for, at den pågældende undergives tilsyn og eventuelt andre forsorgsmæssige foranstaltninger, et behov, der kun til dels kan imødekommes gennem reglerne om prøveløsladelse, idet § 38 har den begrænsning, at den dømte skal have udstået 4 måneder — og mindst halvdelen — af den idømte straf. Såvel Waaben som Nordskov Nielsen fremhæver i Juristen 1961, henholdsvis side 402 og side 423, stærkt behovet for tilsyn m. v. som begrundelse for at anvende kombinationsdomme, jfr. også Nordskov Nielsen i N.T. f.K. 1963 p. 253. Højesteret har nu i nogle sager haft lejlighed til at tage stilling til anvendelsen af § 58, stk. 1.

Problemet kom første gang klart frem i følgende sag: En i 1922 født, ustraffet mand havde på initiativ af sin morbroder, der var ekspedient i et stormagasin, i 8 tilfælde ved falsk og i et tilfælde ved bedrageri hjulpet denne til at få udbetalt ca. 4000 kr. fra magasinet for varer, der fingeredes returneret af magasinets kunder. Tiltalte standsede af egen drift sin medvirken. Ved byrettens dom blev tiltalte anset med fængsel i 6 måneder, således at fuldbyrdelsen af 3 måneder af straffen udsattes (prøvetid 2 år), og denne dom stadfæstedes af landsretten. For Højesteret påberåbte anklagemyndigheden sig de forannævnte udtalelser i bestemmelsens motiver og henviste til, at der ikke var behov for at etablere tilsyn.

Ved H. D. 16. april 1964 (*U. 1964 p. 392*) gjordes straffen i det hele betinget uden tilsyn (prøvetid 3 år), idet seks af syv dommere stemte herfor. Den syvende dommer ville stadfæste landsrettens dom, idet det udtales, at motivudtalelserne, som ikke har fundet udtryk i lovens tekst, ikke kan afskære domstolene fra, selv om de nævnte hensyn ikke foreligger, i særlige tilfælde at kombinere anvendelsen af ubetinget og betinget straf. To af flertallets dommere var enige i denne udtalelse og udtalte, at de ville have stemt som denne dommer, såfremt de havde fundet, at der af generalpræventive grunde ikke burde gives betinget dom.

En senere dom angik en 22-årig ustraffet mand, der 3 gange havde haft samleje med sin hustrus søster omkring dennes 14-årige fødselsdag i sin og hustruens lejlighed, hvor pigen midlertidig boede under hustruens graviditet. Pigen blev gravid. Ved byrettens dom ansås tiltalte med fængsel i 1 år. Landsretten ændrede straffen til fængsel i 8 måneder, således at fuldbyrdelsen af 5 måneder af straffen udsattes (prøvetid 2 år). Ved H. D. 28. august 1964 (*U. 1964 p. 723*) bestemtes straffen til fængsel i 5 måneder, der, uanset oplysningerne om tiltaltes gode personlige forhold, under hensyn til forbrydelsens beskaffenhed gjordes ubetinget. En dommer af syv stemte dog for en betinget straf af fængsel i 5 måneder.

Disse to afgørelser, hvorved Højesteret har ændret landsrettens domme, der anvendte en kombination af betinget og ubetinget straf, må formentlig ses som udtryk for, at kombinationsdomme — i hvert fald som hovedregel — kun bør benyttes, hvor det i motiverne nævnte behov for tilsyn m. v. begrundet anvendelsen. Er et sådant behov ikke til stede, må valget stå mellem en helt ubetinget eller en helt ubetinget straf. Der kan herved være grund til at fremhæve, at det ikke med bestemmelsen i § 58, stk. 1, har været tanken, at der skulle ske nogen begrænsning i anvendelsen af betingede domme, jfr. motiverne. Hvis der derimod findes at være behov for etablering af tilsyn m. v., men ubetinget straf skønnes påkrævet, kan der være spørgsmål om anvendelse af kombinationsdom. Om den bør anvendes i det konkrete tilfælde må bero på omstændighederne, jfr. herved H. D. 8. januar 1965 (*U. 1965 p. 103*), hvor flertallet anvendte bestemmelsen, og H. D. 9. oktober 1964 (*U. 1964 p. 794*) i en sag efter strfl. § 222, stk. 1, hvor et flertal på otte dommere stemte for en ubetinget fængselsstraf på 3 måneder, medens tre dommere ville fastsætte straffen til fængsel i 5 måneder, heraf de 3 betinget, og to dommere ville stadfæste landsrettens dom på 3 måneders betinget fængsel. — Som nævnt har det fundet udtryk i dissenserne til den ovennævnte dom i *U. 1964 p. 392*, at det efter affattelsen af § 58, stk. 1, ikke er udelukket i særlige tilfælde at anvende bestemmelsen, selvom der ikke er behov for tilsyn m. v., jfr. herved også dissensen til

H. D. 14. juni 1963 (*U. 1963 p. 741*). Nogen højesteretsdom, der anvender bestemmelsen uden for det i motiverne fremhævede områder, foreligger ikke; men Højesteret har formentlig ikke endeligt taget stilling til spørgsmålet. I bemærkningerne til det nu i Folketinget fremsatte forslag til ændringer i straffeloven benyttes vedrørende § 58 udtrykket „den pågældendes personlige forhold, herunder navnlig hans behov for tilsyn m. v.“, jfr. Folketingstid. 1964/65 tillæg A sp. 963.

Ved V.L.D. 15. januar 1964 (*U. 1964 p. 319*) er det antaget, at der ikke i § 58 er hjemmel til at idømme betinget dom uden straffastsættelse efter § 56, stk. 1, i forbindelse med idømmelse af en ubetinget hæftestraf, hvilket var sket ved underretten i et tilfælde, hvor tiltalen angik dels tyverier fra arbejdsplads, dels overtrædelse af færdselslovens § 16, stk. 1, m. fl. Ved landsretten fastsattes straffen til fængsel i 60 dage ubetinget. § 58 er nu foreslået ændret således, at der skabes mulighed for delvis udsættelse af straffastsættelsen, jfr. Folketingstid. 1964/65, tillæg A sp. 941.

Af den righoldige praksis om anvendelse af betinget eller ubetinget straf kan ud over de allerede anførte nævnes følgende domme:

To ægtefæller havde under domsforhandlingen i en mindre straffesag mod en kammerat på den fælles arbejdsplads, der var tiltalt for vold, usandfærdigt forklaret, at de intet havde set til den af tiltalte udøvede vold m. v. Ved H. D. 8. maj 1963 (*U. 1963 p. 543*) ansås de begge med fængsel i 60 dage. For hustruens vedkommende blev dommen under de foreliggende særlige omstændigheder, herunder at hun havde været tilskyndet af manden, og under hensyn til hendes personlige forhold, gjort betinget.

En mand havde i maj 1961 lagt sig i sengen hos sin 12-årige datter, befølt hende på kønsdelen og ført sine fingre op i den samt ført sit lem ind mellem hendes ben. Ved et nævningeting ansås han med fængsel i 1 år 6 måneder, der bl. a. under hensyn til det lange tidsrum, der var forløbet, gjordes betinget. Ved H. D. 29. april 1964 (*U. 1964 p. 406*) fastsattes straffen til fængsel i 1 år ubetinget, idet der bl. a. henvistes til forbrydelsens alvorlige karakter, og til at det ikke er usædvanligt, at der i tilfælde som det foreliggende hengår længere tid, inden politiet bliver bekendt med forbrydelsen. To af syv dommere ville dog stadfæste dommen.

Ved H. D. 17. juni 1964 (*U. 1964 p. 607*) blev en mand der i beruset tilstand ved en enkelt lejlighed havde haft samleje med sin hustru udenfor ægteskab fødte 14½ år gamle datter, der havde ophold i hjemmet, anset med en ubetinget straf af fængsel i 8 måneder.

Ved H. D. 29. august 1963 (*U. 1963 p. 795*) blev en ustraffet mand, der uden at være autoriseret læge to gange havde forsøgt svangerskabsafbrydelse på sin fraseparerede hustru, idømt fængsel i 3 måneder ubetinget. To af fem dommere stemte for fængsel i 4 måneder betinget.

For tyveri af tobak på arbejdsplads (tobaksfabrik) er ubetinget straf anvendt i H. D. 28. januar 1964 (*U. 1964 p. 137*) og i H. D. 8. oktober 1964 (*U. 1964 p. 792*). I sidstnævnte tilfælde, der angik en 57-årig ustraffet mand, der havde været ansat på fabrikken i 34 år, og hvor det stjalne var af ringe værdi, stemte dog tre af syv dommere for at gøre fængselsstraffen (30 dage) betinget og at idømme en bøde på 400 kr. i medfør af strfl. § 58, stk. 2.

Ved H. D. 28. april 1964 (*U. 1964 p. 405*), der angik tyverier på Grønland, begået af en marinekonstabel i tiden fra 1. december 1962 til 1. januar 1963, fandtes det, uanset at de begåede forseelser efter deres omfang og beskaffenhed i almindelighed burde medføre ubetinget straf, dog at kunne have sit forblivende ved landsrettens betingede dom, idet herved hensås til det lange tidsrum, der var gået, og de gode oplysninger, der nu forelå om tiltaltes personlige forhold.

For underslæb til et beløb af 6.800 kr. er betinget dom anvendt i H. D. 21. august 1963 (*U. 1963 p. 792*), idet hensyn navnlig blev taget til det om tiltaltes personlige forhold oplyste. Herom indeholder byrettens og landsrettens domme meget lidt, og Højesteret har formentlig ikke fundet det formålstjenligt at give en detaljeret fremstilling eller at trække enkelte momenter frem. For underslæb og dokumentfalsk, begået af en overassistent på et postkontor, er betinget dom, dog under dissens, efter omstændighederne anvendt ved H. D. 4. juni 1964 (*U. 1964 p. 581*). Derimod blev der ved H. D. 21. august 1964 (*U. 1964 p. 701*) givet ubetinget straf for et underslæb til ca. 33.000 kr., begået af en forretningsfører, jfr. også Ø. L. D. 10. oktober 1963 (*U. 1964 p. 193*).

Ved H. D. 21. august 1964 (*U. 1964 p. 704*) blev en 66-årig mand, der gennem en årrække uberettiget havde ladet socialkontoret udbetale sig 5.000 kr. i offentlig hjælp, idet han fortav indtægter, som han havde ved kørelærervirksomhed, for bedrageri anset med en ubetinget straf af fængsel i 3 måneder. En dommer af syv ville idømme fængsel i 4 måneder betinget.

Ansvar uden skyld.

Ved H. D. 22. april 1964 (*U. 1964 p. 401*) antoges det, at § 3, stk. 1, i lov nr. 226 af 11. juni 1954 om almindelig arbejderbeskyttelse, hvorefter arbejdsgiveren har ansvar for overholdelsen af de ham ifølge denne lov påhvilende pligter, hjemler strafansvar for arbejdsgiveren uden skyld, når han ikke i medfør af paragraffens stk. 2 har overført varetagelsen af sine pligter ifølge loven og an-

svaret for deres overholdelse til andre. En murermester blev herefter straffet med bøde for overtrædelse af en bestemmelse i socialministeriets bekg. nr. 150 af 31. marts 1960 om regulativ for byggevirkksomhed i anledning af, at der ikke var etableret forsvarligt udført og hensigtsmæssigt beliggende adgangsvej til et indvendigt stillads, ca. 14 m over gulv på en byggeplads.

I § 2, stk. 2, i lovebkg. nr. 233 af 31. maj 1963 (nu nr. 16 af 20. januar 1965) om handel med samt tilvirkning og besiddelse af våben m. v. er det bestemt, at det i tilfælde, hvor der efter stk. 1 kræves tilladelse til at erhverve eller besidde genstande eller stoffer, er forbudt at overdrage eller overlade andre besiddelsen af disse, medmindre erhververen eller modtageren foreviser den fornødne tilladelse. Ved V. L. D. 7. januar 1964 (*U. 1964 p. 314*), der angik tiltale mod lederen af en sportsforretning i anledning af, at der fra forretningen var solgt en luftbøsse og en luftpistol til nogle 12—14-årige drenge, antoges det, at bestemmelsen efter sin formulering og efter forarbejderne til loven ikke hjemler strafansvar uden skyld.

Der kan om ansvar uden skyld henvises til N.T.f.K. 1961 p. 158.

Forbrydelse mod offentlig myndighed.

Ved Ø. L. D. 22. april 1964 (*U. 1964 p. 685*) er det antaget, at strfl. §§ 119, stk. 1, og 121 efter deres placering i loven og efter deres indhold er begrænset til angreb på personer, der handler i medfør af dansk offentlig tjeneste eller hverv. En værnepligtig, der under et dansk flådebesøg i Stockholm i beruset tilstand havde overfaldet en svensk politikonstabel, blev derfor frifundet for tiltale efter disse bestemmelser. Derimod dømtes han for overtrædelse af strfl. § 244, stk. 4, jfr. stk. 3, samt efter militær straffelov.

Manddrab.

En 37-årig mand havde dræbt sin hustru adoptivmoder ved at tildele hende flere slag i hovedet med en økse og en kasseåbner og havde derefter forsøgt at dræbe sin 17-årige datter ved at slå hende en halv snes gange i hovedet med kasseåbneren. Ved H. D. 6. juni 1963 (*U. 1963 p. 729*), der stadfæstede en nævningedom, blev tiltalte, uanset at motivet til gerningen ikke kunne anses klarlagt, straffet med fængsel på livstid.

Blufærdighedskrænkelse.

En 63-årig mand, der to gange havde vedtaget bøder efter politi-vedtægten for „vindueskiggeri“, var nu sat under tiltale for overtrædelse af strfl. § 232, jfr. § 21. Han havde i en række tilfælde om aftenen indfundet sig i villahaver for gennem vinduerne at se kvinder klæde sig af. I et tilfælde medbragte han en kikkert. Ved

ingen af lejlighederne fik han set, hvad han ville. Underretten fri-fandt tiltalte med den begrundelse, at det ikke var oplyst, at nogen af de kvinder, som tiltalte havde til hensigt at se, var afklædt eller ved at klæde sig af, og hans adfærd fandtes derfor ikke at have kunnet krænke nogens blufærdighed. Hertil sluttede landsretten sig, idet der yderligere toges hensyn til beskaffenheden af tiltaltes handlinger. Ved H. D. 20. februar 1963 (*U. 1963 p. 324*) blev tiltalte derimod med tre stemmer mod to fundet skyldig og anset med en betinget straf af hæfte i 14 dage. Flertallet fandt, at en beluring af den karakter, hvorom der var tale i sagen, når den fører til den tilsigtede iagttagelse, som egnet til at krænke blufærdigheden er omfattet af strfl. § 232, og at dette gælder, uanset om de iagttagne kvinder måtte være blevet bekendt med forholdet. Da tiltalte ikke havde set noget, kunne han dog kun straffes for forsøg. Medens flertallet således — vel bl. a. under hensyn til de steder, hvor det foregik, og til de af tiltalte udfoldede bestræbelser for at komme til at se ind gennem vinduerne — fandt forholdet så groft, at det måtte anses som uterligt forhold, udtalte mindretallet, at tiltaltes forhold ikke kunne anses som forsøg på handlinger af en sådan grovere kønsusædelig karakter, som — efter lovforarbejderne — må udkræves for, at de skal kunne betegnes som uterligt forhold efter strfl. § 232, som — bortset fra tilstedeværelsen af formildende omstændigheder — fastsætter straffen til fængsel. Om spørgsmålet kan henvises til Hurwitz: Den danske Kriminalret, sp. del, p. 205 og 207, og domme i U. 1934 p. 367, 1937 p. 414 og 1958 p. 646, V. L. T. 1939 p. 254 og Juristens Domss. 1939 s. 245 og 1956 s. 49. Mindretallet anfører endvidere, at det ikke ved dommen var fastslået, om tiltalte havde indset eller måttet påregne, at forholdet overhovedet kunne blive nogen af de pågældende kvinder eller andre bekendt, således at nogens blufærdighed kunne blive krænket. Flertallet var derimod som nævnt af den opfattelse, at forholdet ved denne specielle form for blufærdighedskrænkelse er omfattet af § 232, uanset om de iagttagne kvinder måtte være blevet bekendt med forholdet eller ej. Det er vel herved taget i betragtning, at forholdet består i iagttagelsen af en anden person, og at gerningsmanden i de typiske tilfælde netop ikke ønsker at blive set af den iagttagne eller andre, men ønsker at holde sig skjult. Den blotte mulighed for opdagelse må vel i hvert fald antages at være tilstrækkelig. Der kan henvises til Waaben: Det kriminelle forsæt p. 123.

Færdselsloven (frakendelse af retten til at føre motordrevet køretøj).

I N.T.f.K. 1959 p. 64, 1961 p. 170 og 1963 p. 131 er givet en oversigt over domme vedrørende frakendelse som følge af kørsel på groft uforsvarlig måde. Der kan endvidere henvises til Theodor

Petersen i Juristen 1963 p. 1. I tilslutning hertil kan anføres følgende domme:

En automobilist havde i Skanderborg undladt at respektere de ved indmundingen i en tværgående vej opsatte stoptavler og at standse ved den fuldt optrukne stoplinie, hvorefter han i krydset stødte sammen med et fra venstre kommende automobil. Ved landsrettens dom blev det lagt til grund, at han havde overset stoptavlerne på grund af en øjeblikkelig mangel på agtpågivenhed. Alligevel fandtes han at have kørt på groft uforsvarlig måde, og førerbeviset frakendtes for 6 måneder. Denne dom stadfæstes ved H. D. 6. januar 1964 (*U. 1964 p. 104*). — Føreren af et personautomobil, der skulle krydse Roskildevvej (hovedvej) fra Brøndbyøstervej, holdt stille ved denne vejs udmunding i hovedvejen og påny ved midterrabatten på hovedvejen. Da han derefter kørte frem, stødte han sammen med en fra højre kommende scooter, hvis fører kom alvorligt til skade. Ved H. D. 16. januar 1963 (*U. 1963 p. 164*) fradømtes førerbeviset for 6 måneder. — Hertil kan føjes H. D. 12. februar 1965 (*U. 1965 p. 251*), der angik føreren af et personautomobil, der efter at være standset op ved udkørselen fra en sognevej til en hovedvej, hvor der var anbragt stoptavle, og at have set til begge sider kørte frem over hovedvejen, hvor han stødte sammen med en fra højre kommende personvogn, som han trods gode oversigtsforhold ikke havde set. Med fem stemmer mod to frakendtes førerretten for 6 måneder. — Praksis er således streng ved forseelser af denne art. Der vil formentlig i almindelighed blive statueret groft uforsvarligt forhold og dermed fradømmelse af førerretten, medmindre særlige undskyldende momenter foreligger. Sådanne blev antaget af flertallet i H. D. 8. februar 1963 (*U. 1963 p. 290*), hvor kørselen foregik i stærkt regnvejr; jfr. også V. L. D. 3. juni 1964 (*U. 1964 p. 741*).

Også med hensyn til påkørsel af fodgængere i afmærket *fodgængerfelt* følges en streng praksis, jfr. således H. D. 8. januar 1963 (*U. 1963 p. 155*), hvor fradømmelse skete for 6 måneder. Se derimod H. D. 25. marts 1963 (*U. 1963 p. 386*), hvor særlige omstændigheder fandtes at foreligge (dog dissens for frakendelse), og H. D. 21. august 1964 (*U. 1964 p. 703*), hvor påkørslen var sket med ganske ringe fart nær højre fortovskant, og vognen var bragt til standsning med kun forkofanger og forskærm inde i feltet.

Overhaling under overskridelse af spærrelinier har ført til førerrettens fradømmelse for 6 måneder, jfr. H. D. 12. februar 1963 (*U. 1963 p. 300*) og H. D. 28. januar 1964 (*1964 p. 134*). I sidstnævnte tilfælde var forbud mod overhaling tillige tilkendegivet ved færdselstavle, men der var efter en erklæring fra Justitsministeriets bilinspektør næppe sandsynlighed for, at en virkelig far-

lig situation skulle have mulighed for at opstå ved tiltaltes overhaling.

Ved H. D. 8. februar 1963 (*U. 1963 p. 288*) og H. D. 23. oktober 1964 (*U. 1964 p. 807*) fradømtes førerretten som følge af grov overskridelse af *hastighedsreglerne*. I sidstnævnte tilfælde skete frakendelsen for 1 år under fremhævelse af den umodenhed og mangel på ansvarsbevidsthed, hvorom kørslen vidnede (tiltalte var 20 år). Se også V. L. D. 24. juni 1964 (*U. 1964 p. 749*).

Alvorlige mangler ved køretøjet har ført til frakendelse ved V. L. D. 12. december 1962 (*U. 1963 p. 402*) og 21. august 1964 (*U. 1964 p. 842*). I et tilfælde, hvor driftsbremsen var mangelfuld, og hvor hastigheden ikke var under 100 km/t, skete frakendelse ved H. D. 28. juni 1963 (*U. 1963 p. 770*).

Hvorvidt fradømmelse skal ske som følge af kørsel i *træt tilstand*, må bero på de nærmere omstændigheder. Ved H. D. 30. maj 1963 (*U. 1963 p. 594*) skete fradømmelse ikke, jfr. derimod Ø. L. D. 16. oktober 1963 (*U. 1964 p. 195*) og 5. november 1963 (*U. 1964 p. 207*).

Udmåling af straf og frakendelse i sager angående kørsel i *spirituspåvirket* tilstand må afhænge af de konkrete omstændigheder, men da det er vigtigt, at ligeartede tilfælde behandles lige- ligt, kan det ikke undgås, at der for mere kurante tilfælde fæst- ner sig en bestemt praksis. Ved Østre Landsret er for almindelige tilfælde af første gangs forseelse i de senere år anvendt hæfte i 20 dage og frakendelse i 1 år 6 måneder. I en Højesteret forelagt sag var straffen ved Østre Landsret overensstemmende med under- rettens afgørelse fastsat til hæfte i 15 dage og frakendelsestiden til 1 år. 3 af de voterende i landsretten havde dog stemt for hæfte i 20 dage og frakendelse i 1 år 6 måneder, og det blev i dette til- fælde resultatet ved H. D. 5. oktober 1964 (*U. 1964 p. 788*). — For anden gangs forseelse er ved H. D. 17. februar 1964 (*U. 1964 p. 231*) og 12. marts 1964 (*U. 1964 p. 258*) anvendt hæfte i 30 dage og frakendelse for 5 år. I et tilfælde, hvor den første domfældelse lå så langt tilbage som 1940, blev straffen ved Ø. L. D. 18. juni 1964 (*U. 1964 p. 767*) fastsat til hæfte i 20 dage og frakendelsestiden til 2 år. Endelig kan henvises til H. D. 13. november 1964 (*U. 1965 p. 20*), hvor første frakendelse var sket i 1947—48, og hvor tiltalte, der to gange var dømt for kørsel uden førerbevis, nu ansås med hæfte i 30 dage og frakendelse for 3 år.

Om landsretternes praksis i spiritussager kan henvises til Tryde i „Fuldmægtigen“ 1963 p. 137 ff og Poul Rasmussen og Ib Poul Pedersen sm.sted 1964 p. 84 ff.

Th. Gjerulff.